

Öğrenci B:

Bloch'u ve Braudel'i okurken grupların, kuvvetlerin ve uzun-vadedeki etkilerin, bireyler ve olaylar karşısında nasıl ağır bastığını görmek beni şaşırttı. 'Eski tarihte' olayların ve insanların hikayesi anlatılır, ve bu, onların, farklı zaman ölçülerindeki daha büyük güçlere bağlı olarak daha büyük gruplar içindeki durumlarıyla açıklanır gibi görünüyor. Ama Bloch ve Braudel için durum tam tersi; onların üzerinde çalıştığı objeler, yani gruplar, güçler ve nesnelere, olaylar ve aktörlerle açıklanıyor. Beni bu 'yeni tarihin' çeşitli yönleri şaşırttı. Her iki okumada da zamanın rolü ilginç çünkü zaman her yerde birden bulunuyor. Tarihsel olarak incelenen herşey, bir şekilde, statik olaylarla mümkün olduğunca mesafeli olan zamanın içinde bulunuyor. Bu, her olay maksimum zamansal bağlamda gösterildiği için, Braudel'in 3üncü Kitabının *histoire des evenements*larına [olayların tarihine] yeni bir yön veriyor. Lepanto'nun köklerini uzun müzakerelerde ve nerdeyse yol açtıkları Fransız-İspanyol savaşını, ek olarak Hristiyan zaferini anlatmak için Braudel sayfalar harcarken, savaşın kendisi birkaç cümle ile anlatılmış (bu bir taraftan da tasvirin başka yerde yapılmış olmasından kaynaklanıyor). Tarihsel şahsiyetler, çoğu kez yalnızca etki ettikleri zamansal bağlama oturtulmuş olaylar nedeniyle tarif ediliyor. Olaylar sahasının dışında bile yaylacılık, göçebelik, dağlar ve ovalar, olgular olarak zamansal önem arz ediyor, vazifeleri statik coğrafi olguları zamansallaştırmak olan, iki nerdeyse antropolojik gerçek olan göçebelik ve dağda yaşayanların, Akdeniz'in tarihinde yaylacılıktan ve ovada yaşayanlardan önce geldiği gösterilmiş. Braudel, yapı, konjonktür ve *evenement*'i [olayı], tarihi ayıran nesnelere olarak tasvir eder, coğrafi, sosyal ve bireysel [olarak üç] zamana ayıran olarak, ki burada, Braudel'in zamana olan ilgisi açık bir şekilde belirtiliyor. Bloch'un betimlediği farklı fenomenler bu zaman çeşitlerine kolaylıkla oturur; bazı nehirlerin su değirmenleri için yeterliliği, belli grup tarafından yapılan evcil (domestic) değirmencilik zamanla değişmesi, değirmencilikle ilgili bireysel anlaşmazlıklar ve el frezelerini [hand milling] engelleyen kararlar bu üç kategoriye sırasıyla oturuyor. Braudel'in, tarihin her yönünü zamansallaştırır ve farklı zamanlar ileri sürersek, tarih hakkındaki düşüncelerimiz çok daha fazla serbest kalır şeklindeki önerisi, benim merakımı uyandırdı. Braudel'in, arkadaşının, onu kum saatine benzeterek *The Mediterranean* kitapları tersine de dizilebilirdi şeklindeki iddiasına cevabı, bana öyle geliyor ki bizim zaman hakkında doğrusal olmayan şekilde, sadece ileriye giden tek bir ok olarak değil de çeşitli açılardan görülebilen bir obje olarak, düşünmemizi sağlıyor. Hem Bloch'un hem de Braudel'un analizlerinde ekonomik faktörlerin göze çarpması da ilginç. Bloch için, su değirmeninin ortaya çıkmasını ve zaferini tetikleyen iki kuvvetten biri, kiracıları ve

kasabalıları tahıllarını yerel su değirmenlerinde öğütmeleri için zorlayan mal sahiplerinin ve kasaba liderlerinin kazanç dürtüsü. Braudel için, her üç seviyede de çok çeşitli süreçler ekonomik endişeler tarafından güdüleniyor. Yaylacılık, mallar nakledildiğinde, daha çok kazanç dürtüsü olmaksızın hayatta kalamaz, ova tarımı ticari ekonominin içinde olmadan hayatta kalamaz, soyluların ve fakirlerin nüfus artışı ekonomik depresyona bağlı, biber ticareti devlet politikasından da önemli rol oynuyor, vs. Akdeniz’le ilgili oldukça fazla miktarda kantitatif/sayısal ekonomik gerçekleri (veya tahminleri), Braudel’in yazmak istediği yeni çeşit tarih için elzem görmesini ilginç buldum. İlerideki araştırmalar için belirlediği rotaların nerdeyse hepsi (ovaların mülkiyeti, gemicilik verileri, haydutların kovulma tarihleri, vs.) daha belirli ekonomik (veya sosyal) veri toplamakla ilgili, belki bu da onun inancını gösteriyor: kendi çalışmasında olayları, gösterilen uzun vade fenomenlerinin bel kemiği olarak kullanması, ondan önceki çalışmalar tarafından yönlendirilmiş olsa da, ileride yapılacak çalışmalar kısa vade verilerine dayanmalı. Veyahut da şöyle hissediyor olabilir: üçüncü bölüme girişte ele aldığı iki çeşit *evenements* [olaylar] içinde, politik olanlar ‘eski tarihin’ geleneksel konularıyla, ekonomik ve sosyal olanlar daha yeni çalışılmaya başlandı.

Braudel’in analizleri içinde beni en çok şaşırtan, büyük ‘alanların’ birliğini, çoğunlukla da verilerle, ne kadar sıklıkla belirleyebilmesi oldu. Kentsel endüstrinin yükselişi ve düşüşü örneğin, Akdeniz’de bir örnek/tektip olarak gösteriliyor. Göçebelik ve yaylacılık, akla yakın nedenlerden dolayı, iki birbirinden çok keskin biçimde ayrılmış, ama uyumlu alanlarda etki eder biçimde gösterilmiş, ve Akdeniz’i coğrafi ve iklimle ilgili hususlardan dolayı farklı deniz taşımacılığı alanlarına ayırmanın uygunluğu gösterilmiş. Eleştirel bir ekleme olarak [da şunu söylemeliyim ki], Braudel, Akdeniz’in Kuzey Avrupa’ya oranla ‘gerilemesini’ buraya nasıl yerleştirebilir. Bu gerileme için olası nedenlerden birçok yerde bahsedildiyse de, bu konu açık biçimde irdelenmedi (en azından okuduğumuzu bölümlerde). Bu kapsayıcı gerilemeyi, yapı, konjonktür ve *evenement* içine de sokamayız (‘Akdenizi’ sosyal bir grup olarak ele almazsak) ama yine de analiz edilmesi gereken çok önemli tarihi süreç olarak görünüyor. Gibbon’un ‘Roma İmparatorluğunun Gerilemesi ve Düşüşü’ gibi geleneksel tarihler, politik varlıkların bahtına odaklanmayı seçebilir, ama ben bu modelde bir imparatorluğun veya Braudel’in birliğini gösterdiği küçük bölgelerin bahtının bu şekilde muamele edilebilir olduğunu düşünmüyorum. Belki de Braudel’in irdelediği çok daha sosyal, ekonomik ve uzun vade yaklaşımı, ‘eski tarihin’ uzun-vade politik olaylarının nasıl üstesinden gelebilir diye merak ediyorum. Böyle bir olay, uzun-vade politik olayların üzerine oturtulan yapılar ve konjonktürler tarafından mı irdelenmeli, veya başka birşeyle mi?